

Sprawozdanie z realizacji Programu Wspierania Rodziny dla Miasta Wałbrzycha w roku 2025

Wałbrzych, luty 2026

Program Wspierania Rodziny na lata 2025-2027 przyjęto uchwałą Rady Miasta Wałbrzycha nr IX/79/24 z dnia 26 listopada 2024 r.

Realizacja Programu Wspierania Rodziny oraz kompleksowego wsparcia kobiet w ciąży i rodzin stanowi istotny element lokalnej polityki społecznej, ukierunkowanej na wzmacnianie rodzin oraz zapewnienie dzieciom bezpiecznych i sprzyjających rozwojowi warunków wychowania.

Działania podejmowane w ramach realizacji Programu adresowane były do rodzin doświadczających trudności w prawidłowym wypełnianiu funkcji opiekuńczo-wychowawczych, w tym rodzin dotkniętych problemem przemocy, uzależnień oraz innymi sytuacjami kryzysowymi. Szczególną grupę odbiorców Programu stanowią kobiety w ciąży oraz ich rodziny, zwłaszcza w przypadkach ciąży powikłanej, niepowodzeń położniczych, a także rodzin wychowujących dzieci z ciężkimi i nieodwracalnymi niepełnosprawnościami lub chorobami zagrażającymi życiu, powstałymi w okresie prenatalnym lub okołoporodowym.

Założenia Programu koncentrują się na wzmacnianiu potencjału rodziny, przeciwdziałaniu jej dezorganizacji oraz minimalizowaniu ryzyka umieszczania dzieci w pieczy zastępczej. Podejmowane działania mają na celu zarówno poprawę funkcjonowania rodzin w ich środowisku naturalnym, jak i rozwój oraz koordynację lokalnego systemu wsparcia, obejmującego współpracę instytucji, służb i organizacji działających na rzecz dziecka i rodziny. Istotnym elementem Programu jest także diagnozowanie i monitorowanie potrzeb rodzin oraz uwrażliwianie społeczności lokalnej na problemy rodzin zagrożonych marginalizacją społeczną.

Program realizowany był w oparciu o zapisy ustawy o wspieraniu rodziny i pieczy zastępczej, która nakłada na gminę obowiązek tworzenia spójnego systemu pomocy rodzinom i dzieciom, w tym opracowywania i wdrażania gminnych programów wspierania rodziny, zapewnienia wsparcia asystenta rodziny, rozwoju placówek wsparcia dziennego oraz prowadzenia stałego monitoringu sytuacji dzieci i rodzin przeżywających trudności. Dodatkowo Program uwzględniał zadania wynikające z ustawy „Za życiem”, zapewniając kobietom w ciąży oraz ich rodzinom dostęp do adekwatnego i kompleksowego wsparcia.

Monitorowanie realizacji Programu odbywa się w sposób ciągły, poprzez analizę danych jakościowych i ilościowych, a efekty podejmowanych działań przedstawiane są w corocznych sprawozdaniach przedkładanych Radzie Miejskiej Wałbrzycha do 31 marca.

Praca socjalna prowadzona w rodzinach zagrożonych występowaniem trudności w wypełnianiu funkcji opiekuńczo-wychowawczych.

W Gminie Wałbrzych zgodnie z ustawą o wspieraniu rodziny i systemie pieczy zastępczej oraz ustawą o pomocy społecznej organizuje Ośrodek Pomocy Społecznej. Istotne znaczenie ma tutaj szeroko pojęta praca z rodziną, prowadzona m.in. w formie pracy socjalnej, wsparcia asystenta rodziny, konsultacji i specjalistycznego poradnictwa, pomocy prawnej w zakresie prawa rodzinnego, mediacji i terapii rodzinnej oraz organizowania grup wsparcia dla rodzin.

Praca socjalną, która ukierunkowana jest na wspieranie osób i rodzin w poprawie ich funkcjonowania w środowisku społecznym oraz na przeciwdziałanie pogłębianiu się kryzysów w rodzinie. Jej istotą jest uruchamianie zasobów i możliwości własnych do wprowadzenia zmian w sposobie funkcjonowania rodzin. Działania realizowane przez pracowników socjalnych polegają również na wnioskowaniu o świadczenia pieniężne i usługi z zakresu pomocy społecznej, wsparciu rzeczowym, informowaniu o kryteriach przydzielania różnych form pomocy społecznej i wymaganej dokumentacji, zasadach działania instytucji wsparcia rodziny, wskazywaniem możliwości skorzystania z różnych form pomocy.

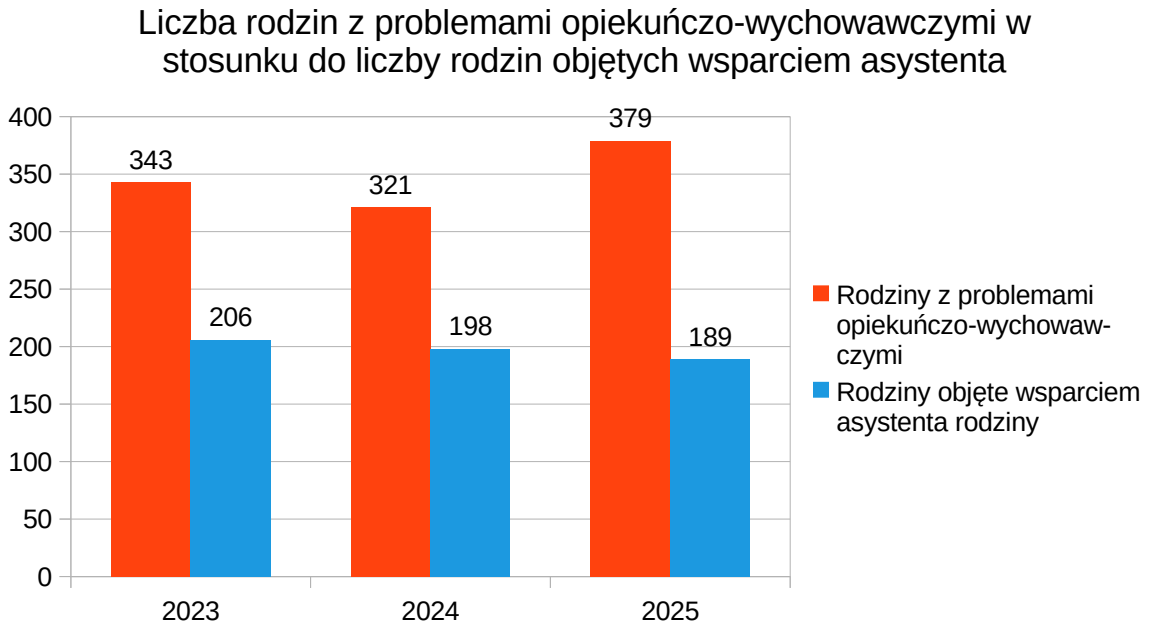
Asystent rodziny towarzyszy zaś rodzinie we właściwym pełnieniu ról społecznych i realizacji spraw na rzecz domu i rodziny. Praca asystenta dotyczy funkcjonowania środowiska rodzinnego biorąc pod uwagę zarówno sferę materialno-rzeczową (np. dochód rodziny, wielkość i standard mieszkania, wyposażenie go w udogodnienia i dobra materialne, służące rozwojowi dzieci i całej rodziny, np. sprzęty do uprawnia sportu i rekreacji), sferę oddziaływań wychowawczych (struktura rodziny, postawy wychowawcze, style wychowania, metody wychowania, relacje i więzi pomiędzy członkami rodziny, atmosfera wychowawcza, sposób spędzania czasu wolnego, charakter konsumpcji kultury) oraz sferę wartości (treści wychowawcze, cele wychowania, uznawane systemy wartości, aspiracje życiowe i edukacyjne, uznawane wzory i autorytet.

W celu wsparcia rodziny dysfunkcyjnej, na terenie Gminy prowadzone były także placówki wsparcia dziennego, które obejmowały opieką i wychowaniem dzieci z rodzin z problemami opiekuńczo-wychowawczymi. Programy placówek poszerzane były o nowe atrakcyjne formy spędzania czasu wolnego dzieci i młodzieży.

W Miejskim Ośrodku Pomocy Społecznej w 2025 r. objętych było łącznie 936 rodzin z dziećmi, w tym 329 rodzin niepełnych. W 379 rodzinach stwierdzono występowanie bezradności w sprawach opiekuńczo-wychowawczych, z czego 189 rodzin zostało objętych dodatkowymi działaniami w formie wsparcia asystenta rodziny.

Najczęściej występującymi problemami w rodzinach objętych wsparciem były: niskie kompetencje opiekuńczo-wychowawcze, długotrwałe bezrobocie, częste zmiany pracy lub/i miejsca zamieszkania, długotrwała choroba fizyczna lub psychiczna, niepełnosprawność, konflikty małżeńskie, uzależnienie od narkotyków i alkoholu, problemy szkolne dzieci, przemoc.

W 53 rodzinach, w których prowadzona była praca z udziałem asystenta rodziny, realizowana była procedura „Niebieskie Karty".

Asystent rodziny we współczesnej praktyce pracuje z rodzinami z wieloma problemami, nie tylko trudnościami wychowawczymi.

Praca z rodziną prowadzona przez asystentów rodzin.

Działania asystentów obejmowały m.in. treningi rozwijające kompetencje opiekuńczo-wychowawcze, naukę prowadzenia gospodarstwa domowego, wsparcie w rozwiązywaniu problemów w relacjach interpersonalnych, racjonalne gospodarowanie budżetem domowym, wzmacnianie poczucia własnej wartości, a także aktywizację zawodową. Asystenci towarzyszyli rodzinom w trakcie załatwiania spraw urzędowych, zdrowotnych, wspierali w opiece nad dziećmi, udzielali wsparcia informacyjnego a także emocjonalnego w sytuacjach kryzysowych.

Zakres podjętych działań dostosowany jest do potrzeb danej rodziny, często obejmuje pracę u podstaw poprzez naukę podstawowych umiejętności jak sprzątanie, gotowanie, robienie

zakupów, dbałość o higienę osobistą. W pracy z rodzinami asystenci wykorzystywali zarówno bezpośrednią pracę indywidualną, jak i metody pracy grupowej, w tym formę warsztatową.

Celem pracy asystenta rodziny była :

- pomoc w rozwiązaniu podstawowych problemów socjalnych i zdrowotnych rodziny;
- pomoc we wzbudzeniu i wzmacnianiu motywacji członków rodziny do rozwiązywania problemów i realizacji celów;
- wsparcie w rozwiązaniu dominujących problemów psychologicznych u członków rodziny;
- tworzenie warunków do wzrostu umiejętności wychowawczych rodziców i rozwiązanie podstawowych problemów opiekuńczo-wychowawczych;
- tworzenie warunków do wzrostu umiejętności społecznych i aktywności społecznej rodziny;
- motywowanie do podnoszenia poziomu wykształcenia członków rodziny;
- motywowanie do podnoszenia kwalifikacji zawodowych dorosłych członków rodziny oraz ich aktywności zawodowej (poszukiwanie i podejmowanie pracy zarobkowej).

Współpraca z rodziną rozpoczyna się od wspólnego opracowania planu pracy, określającego cele, działania i efekty niezbędne do poprawy jej funkcjonowania. W sytuacjach zmiany okoliczności życiowych rodziny, takich jak narodziny dziecka czy umieszczenie dziecka w pieczy zastępczej, plan pracy był aktualizowany poprzez sporządzenie aneksu.

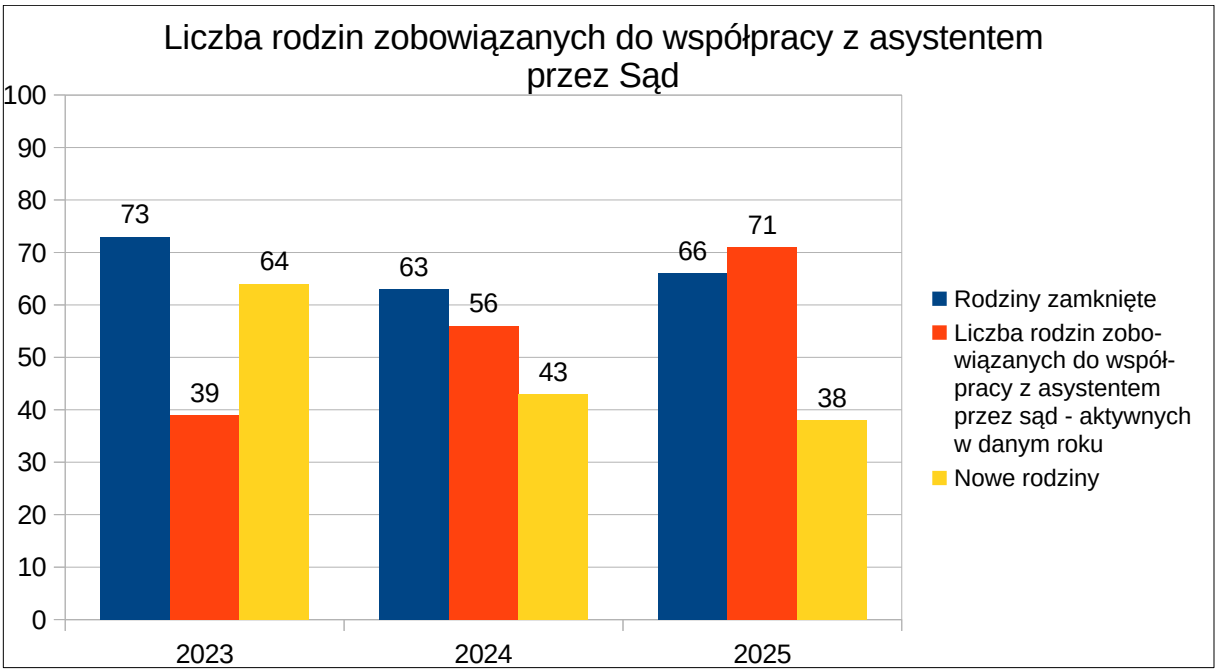
Asystenci rodzin stanowili jedno z kluczowych ogniw systemu wsparcia. Realizując zadania wynikające z ustawy o wspieraniu rodziny i systemie pieczy zastępczej oraz ustawy „Za życiem”, asystenci rodziny udzielali wsparcia zarówno całym rodzinom, jak i poszczególnym ich członkom.

Zgodnie z obowiązującymi zasadami wspierania rodziny przeżywającej trudności w wypełnianiu funkcji opiekuńczo-wychowawczych, działania asystenta rodziny koncentrowały się zarówno na wspieraniu rodzin wychowujących dzieci w środowisku naturalnym, jak i na pracy z rodzinami, których dzieci przebywały w pieczy zastępczej, w celu stworzenia warunków do ich powrotu pod opiekę rodziców biologicznych.

Objęcie rodziny wsparciem asystenta poprzedzone jest przeprowadzeniem przez pracownika socjalnego wywiadu środowiskowego oraz uzyskaniem zgody rodziny na współpracę. W przypadku jej braku pracownik socjalny, po dokonaniu analizy sytuacji rodziny, może wystąpić do Sądu z wnioskiem o zobowiązanie rodziny do współpracy z asystentem rodziny.

W 2025 r. na podstawie wniosków pracowników socjalnych, asystenci rodziny objęli wsparciem 60 rodzin, z których 22 rodziny we wcześniejszych latach były objęte wsparciem asystenta, a 38 rodzin podjęło współpracę po raz pierwszy. Łącznie w ciągu roku prowadzono pracę z 189 rodzinami, w tym z 71 rodzinami zobowiązanymi do współpracy z asystentem rodziny na mocy postanowień Sądu. W porównaniu do lat ubiegłych odnotowano wzrost liczby rodzin

objętych sądowym obowiązkiem współpracy z asystentem rodziny.

Współpraca asystenta z rodziną w 2025 r. została zakończona wraz z realizacją planu pracy w 26 rodzinach. Współpracę z asystentem zerwało - 19 rodzin (wśród najczęstszych powodów należy wskazać: przeprowadzenie się do innego miasta, odbycie kary pozbawienia wolności oraz nie wyrażenie zgody na dalsze wsparcie asystenta). Z powodu braków efektów współpracę zakończono w 21 rodzinach (brak podejmowania przez rodziców działań mających na celu powrót dzieci pod ich opiekę po zabezpieczeniu jak i niskie zasoby poznawcze uniemożliwiające podniesienie kompetencji opiekuńczo-wychowawczych).

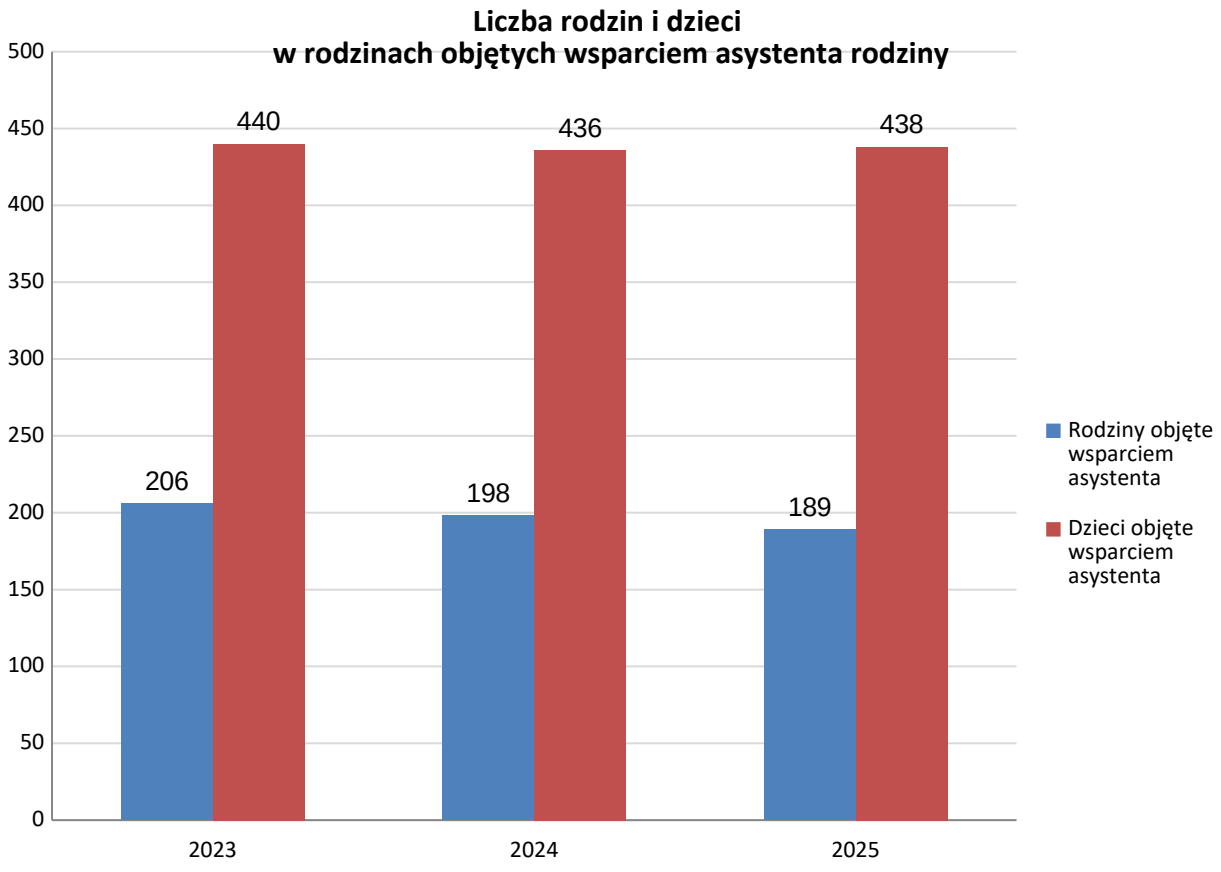
Tabela. Powody zakończenia współpracy w latach 2023-2025r.

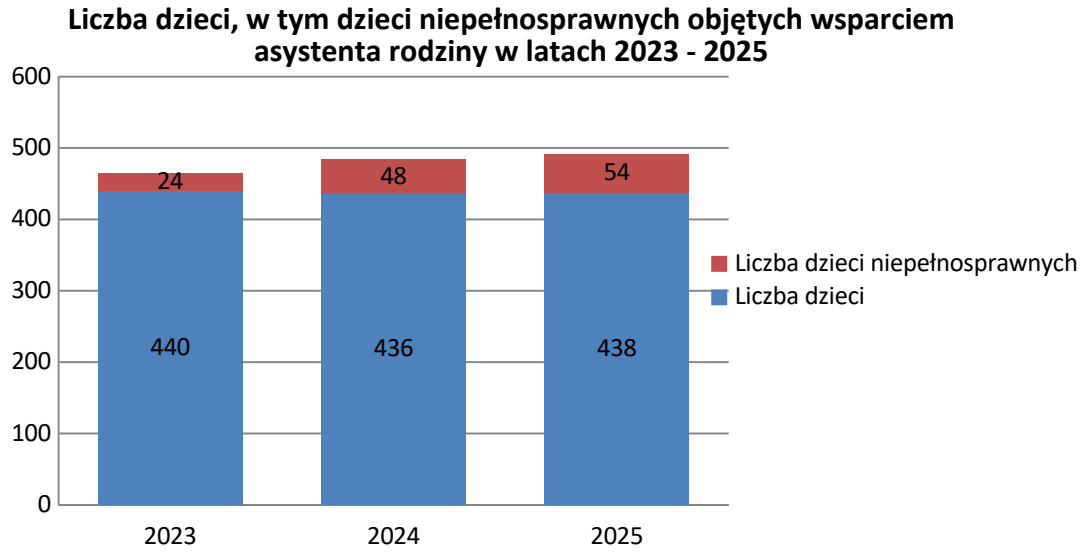
Rok	BRAK EFEKTÓW	OSIĄGNIĘCIE CELÓW	ZERWANIE WSPÓŁPRACY
2023 r.	16	31	26
2024 r.	29	12	22
2025 r.	21	26	19

Czynniki utrudniające wyjście z systemu pomocowego w ocenie asystentów rodziny:

- wyuczona bezradność,
- brak poczucia odpowiedzialności za własne decyzje życiowe, brak świadomości samodecydowania,
- brak poczucia sprawczości,
- brak chęci aktywnej współpracy w pokonywaniu trudności,
- wola prowadzenia w życiu przez osobę trzecią - asystenta rodziny,
- powielanie wzorców zachowań wyniesionych z domu rodzinnego,
- zły stan zdrowia i ograniczenia intelektualne,
- pozostawanie w przemocy, uzależnienia od środków psychoaktywnych,
- niezdiagnozowane i nieleczone choroby psychiczne i zaburzenia czy postawa roszczeniowa w stosunku do instytucji publicznych.

Wsparciem asystenta rodziny w 2025 r. objęto 189 rodzin, w których przebywa 438 dzieci. W rodzinach objętych wsparciem asystenta 54 dzieci to dzieci z orzeczoną niepełnosprawnością, a u 31 dzieci zdiagnozowano spektrum autyzmu.

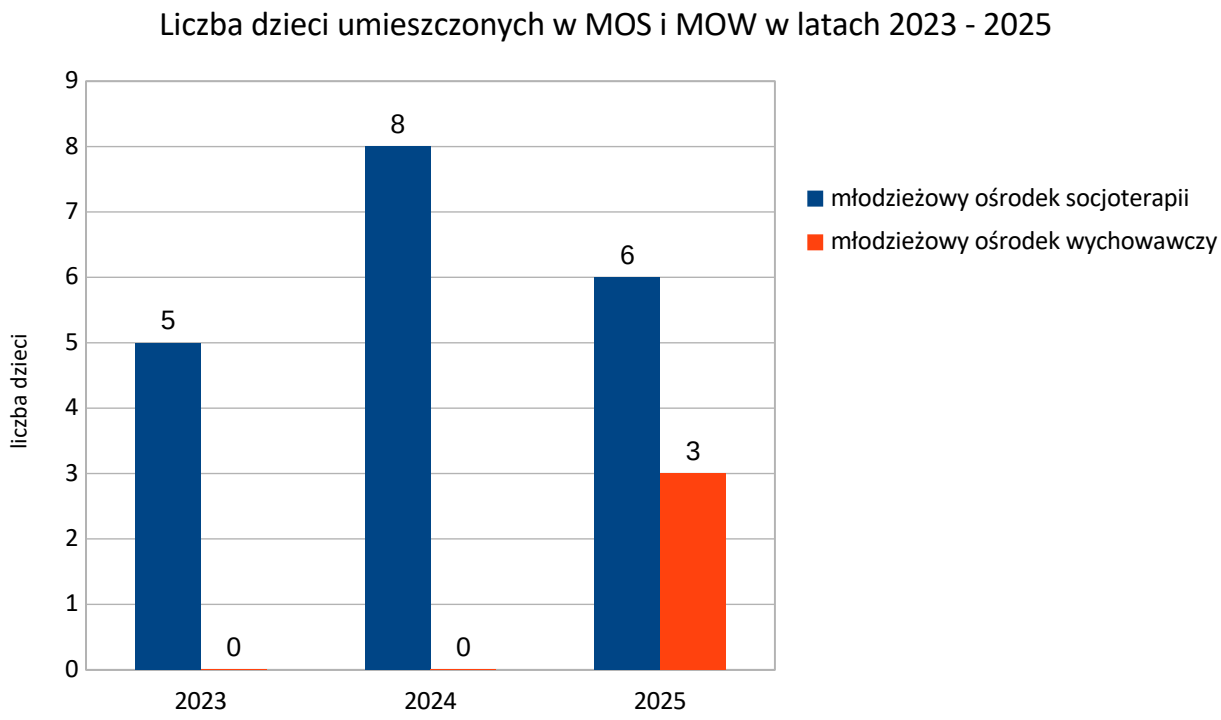
W związku ze wzrostem liczby dzieci z orzeczeniem o niepełnosprawności w rodzinach objętych wsparciem asystenta rozszerzana jest oferta wsparcia w tym zakresie.

Rodziny z dziećmi niepełnosprawnymi mogły kontynuować uczestnictwo w spotkaniach grupy wsparcia „Spotkania na niebiesko".

Od kwietnia 2025 r. uruchomiony został Punkt Konsultacyjny dla rodziców dzieci w spektrum autyzmu. W ramach Punktu oferujemy wsparcie emocjonalne dla rodziców dzieci z diagnozą Zaburzeń ze Spektrum Autyzmu (ASD), rozwój kompetencji rodzicielskich oraz wzmocnienie umiejętności wychowawczych. Ze wsparcia punktu skorzystało 38 osób. Punkt Konsultacyjny prowadzony jest przez pedagoga posiadającego specjalizację w zakresie diagnozy, wsparcia i edukacji osób z zaburzeniami ze spektrum autyzmu. Specjalista wspólnie z rodzinami opracowywał wstępne, indywidualne plany wsparcia i terapii, uwzględniające możliwości dziecka oraz sytuację rodzinną. Rodzice otrzymywali informacje o dostępnych formach pomocy, specjalistach i instytucjach działających na rzecz osób w spektrum autyzmu.

Ośrodki Młodzieżowe

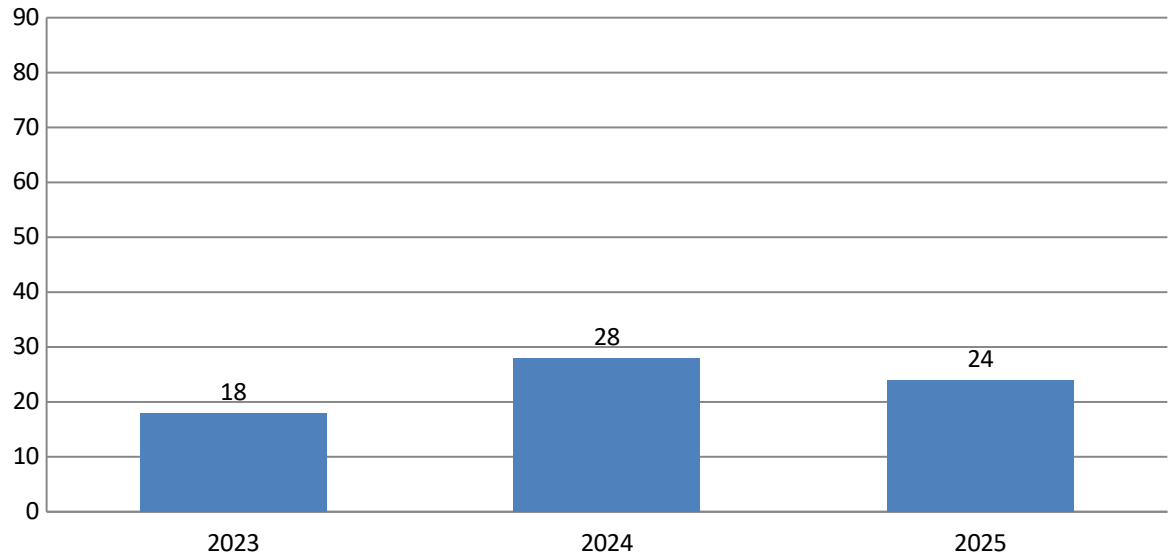
Dzieci i młodzież które nie realizują obowiązku szkolnego lub przejawiają zachowania demoralizacyjne na wniosek rodzica umieszczane były Młodzieżowym Ośrodku Socjoterapeutycznym lub na mocy postanowienia Sądu w Młodzieżowym Ośrodku Wychowawczym. W roku 2025 r. 3 dzieci z rodzin objętych wsparciem asystenta została umieszczona w MOW, co pozwoliło uniknąć zabezpieczenia dzieci w instytucjonalnej pieczy zastępczej, wstrzymać proces demoralizacji młodzieży oraz dało możliwość ukończenia pierwszego etapu edukacyjnego oraz przejście procesu socjoterapeutycznego.

Realizacja zadań wynikających z ustawy „Za Życiem”.

Asystenci rodziny realizowali działania wspierające matki w ciąży prowadząc indywidualne treningi z zakresu umiejętności opiekuńczych. W ramach pracy przekazywali wiedzę dotyczącą prawidłowej opieki nad nowo narodzonym dzieckiem, zasad zdrowego stylu życia, właściwego odżywiania oraz konieczności unikania zachowań ryzykownych i nałogów. Po narodzinach dziecka asystenci udzielali pomocy i wsparcia w nauce codziennej pielęgnacji niemowlęcia. Istotnym elementem wsparcia była również współpraca z położną oraz monitorowanie przebiegu wizyt patronażowych. Zgodnie z zapisami ustawy „Za życiem”, każda kobieta w ciąży, która zgłosi się do Miejskiego Ośrodka Pomocy Społecznej i wyrazi taką potrzebę może mieć zapewnione wsparcie asystenta rodziny. Dodatkowo dla każdej z nich opracowywany jest indywidualny katalog wsparcia, dostosowany do jej sytuacji i zidentyfikowanych potrzeb. Zgodnie z ustawą za życiem wsparciem asystenta w 2025 r. objętych było 24 kobiet w ciąży.

Liczba kobiet w ciąży objętych wsparciem asystenta rodziny w latach 2023 -2025

Wsparcie specjalistyczne

Asystenci rodziny kierowali rodziny wymagające dodatkowego wsparcia w zakresie podnoszenia kompetencji opiekuńczo-wychowawczych do współpracy z pedagogiem, natomiast w sytuacjach występowania kryzysów emocjonalnych – na konsultacje psychologiczne (tabela nr 1).

W 2025 roku u 49 osób objętych wsparciem stwierdzono występowanie chorób lub zaburzeń psychicznych, a 24 osoby podjęły leczenie (tabela nr 2).

Problem uzależnienia od alkoholu lub środków psychoaktywnych dotyczył 100 osób objętych wsparciem (tabela nr 3). Leczenie podjęły 33 osoby. Asystenci rodziny prowadzili działania motywujące do rozpoczęcia terapii, udzielali pomocy w uzyskaniu terminów wizyt oraz wspierali w dopełnianiu niezbędnych formalności. Osoby uzależnione korzystały m.in. z pomocy Przychodni Zdrowia Psychicznego i Terapii Uzależnień „Anima”, Poradni dla Osób Uzależnionych w Świebodzicach, Zakładu Lecznictwa Odwykowego dla Osób Uzależnionych od Alkoholu w Czarnym Borze, Ośrodka Terapii Uzależnienia i Współuzależnienia w Radzimowicach oraz MONAR.

Spośród 189 rodzin objętych wsparciem asystenta rodziny w 2025 roku, niepełnosprawność wśród osób dorosłych występowała u 30 osób (tabela nr 4).

***Tabela 1**. Liczba rodzin objętych wsparciem pedagoga i psychologa w latach 2023-2025.*

Specjalista	2023	2024	2025
pedagog	125	115	105
psycholog	71	122	84

Specjalista	2023	2024	2025
Liczba konsultacji pedagog DWR	597	706	1058

W 2025 r. zauważalny jest znaczny wzrost konsultacji indywidualnych, co wynika ze złożoności problemów w rodzinach i konieczności wzmożonej współpracy ze wszystkimi jej członkami, jak również intensyfikacji działań profilaktycznych.

Rodziny oraz poszczególni członkowie rodzin korzystali ze wsparcia psychologicznego oferowanego przez DP oraz inne instytucje działające na terenie naszego miasta.

***Tabela 2.** Liczba rodzin objętych wsparciem asystenta, u których zdiagnozowano problemy psychiczne w latach 2023-2025.*

Rok	2023	2024	2025
Liczba osób u których występowały choroby lub zaburzenia psychiczne	53	44	49
Liczba osób, które podjęły leczenie	30	32	24

Wśród 49 rodzin u których występowały problemy psychiczne w 2025 r., 24 osoby podjęły leczenie. Barierami do podjęcia leczenia są w szczególności brak utożsamiania się z problemem oraz negatywne przeświadczenie związane z opieką psychiatryczną.

***Tabela 3**. Liczba osób uzależnionych objętych wsparciem asystenta, w stosunku do osób, które podjęły leczenie w latach 2023-2025.*

Rok	2023	2024	2025
Uzależnienie od alkoholu			
Liczba osób uzależnionych	74	84	74
Liczba osób, które podjęły leczenie	52	24	16
Uzależnienie od środków psychoaktywnych			
Liczba osób uzależnionych	37	37	26
Liczba osób, które podjęły leczenie	17	14	17

Zmniejszyła się zarówno liczba osób uzależnionych od alkoholu jak i od środków psychoaktywnych, jednocześnie w porównaniu do skali problemu liczba osób, która podjęła leczenie w roku 2025, utrzymuje się na podobnym poziomie.

***Tabela 4.** Liczba osób z niepełnosprawnościami objętych wsparciem asystenta w latach 2023 - 2025.*

Rok	2023	2024	2025
Liczba rodzin ogółem	206	198	189
Osoby pełnoletnie niepełnosprawne	19	20	30

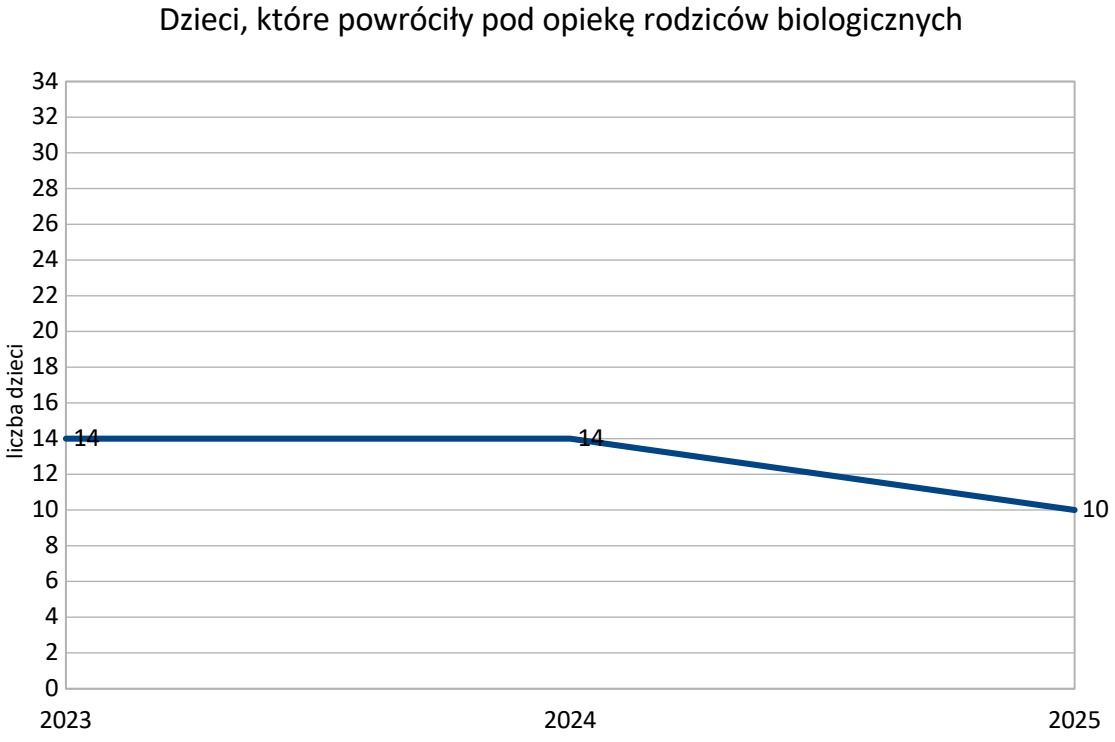
Znacznie zwiększyła się liczba dorosłych osób z orzeczeniem o niepełnosprawności, objętych wsparciem asystenta. Większość przypadków wynika z zaburzeń psychicznych (O2-P) oraz niepełnosprawności intelektualnej (01-U). Wpływ na wzrost liczby orzeczeń mają działania asystentów w zakresie sytuacji zdrowotnej rodzin (ustalanie wizyt u specjalistów, motywowanie do dbałości o zdrowie oraz do konsultacji lekarskich zgodnych z potrzebami).

Działania podejmowane przez asystentów rodziny mające na celu powrót dzieci pod opiekę rodziców biologicznych.

W 2025 r. najczęstszą przyczyną umieszczania dzieci w pieczy zastępczej były zaniedbania opiekuńczo-wychowawcze wobec dzieci. Analiza danych względem poprzedniego roku wskazuje znaczny wzrost liczby zabezpieczeń dzieci wynikający z problemu uzależnienia od substancji psychoaktywnych.

Działania asystenta rodziny wobec rodzin, których dzieci zostały umieszczone w pieczy zastępczej, koncentrowały się przede wszystkim na odbudowie kompetencji rodzicielskich oraz przygotowaniu rodziny do ponownego przejęcia opieki nad dziećmi. W sytuacjach, gdy do umieszczenia dziecka w pieczy dochodziło w trakcie trwania współpracy z rodziną, zakres działań był każdorazowo aktualizowany poprzez modyfikację planu pracy, uwzględniającą nową sytuację rodzinną oraz konieczne działania naprawcze.

Istotnym elementem pracy asystenta była stała współpraca z Działem Pieczy Zastępczej oraz placówkami opiekuńczo-wychowawczymi, do których kierowane były dzieci, uczestniczyli w zespołach i spotkaniach roboczych, a także przygotowywali opinie dotyczące sytuacji rodzinnej. Podejmowane wobec rodzin działania były skoordynowane z planami pomocy dziecku oraz ustaleniami realizowanymi przez koordynatorów pieczy i placówki, co sprzyjało spójności oddziaływań i zwiększało szanse na powrót dzieci do środowiska rodzinnego.

W 2025 r. do rodzin biologicznych powróciło 10 dzieci z 7 rodzin. Mniejsza liczba w porównaniu do roku 2024 r. może wynikać z wielozłożoności problemów rodzin i przyczyn zabezpieczenia dzieci. Wiele rodzin nie podejmuje żadnych działań w celu powrotu dzieci pod ich opiekę, rezygnując ze współpracy z asystentem po zabezpieczeniu. W przypadku uzależnień wyznaczenie terminu na zamkniętą terapię odwykową wymaga długiego czasu oczekiwania, a forma otwarta w zaawansowanym stadium uzależnienia nie jest wystarczająca. Rodzice w oczekiwaniu na termin terapii często powracają do nałogu.

Tabela 5. *Liczba dzieci zabezpieczonych w pieczy zastępczej w trakcie współpracy z asystentem rodziny, według przyczyn zabezpieczenia w latach 2023 – 2025.*

Przyczyna umieszczenia	2023	2024	2025
nadużywanie alkoholu przez rodziców	12	14	16
zażywanie środków psychoaktywnych przez rodziców	11	5	12
przemoc wobec dzieci	5	5	1
brak podstawowych kompetencji opiekuńczo-wychowawczych i współpracy z asystentem rodziny (zaniedbania zdrowotne, edukacyjne, narażanie dziecka na utratę zdrowia lub życia przez niewłaściwe sprawowanie opieki)	15	25	24
inne (zaburzenia psychiczne, pozostawienie w szpitalu)	10	13	0
Łącznie	**53**	**62**	**53**

Umieszczenie dzieci w pieczy zastępczej z powodu braku podstawowych kompetencji opiekuńczo-wychowawczych rodziców, pomimo wsparcia asystenta rodziny, pedagoga oraz innych specjalistów związane jest bardzo niskimi zasobami poznawczymi rodziców. Pomimo dostępu do wiedzy dotyczącej prawidłowego sprawowania opieki nad dzieckiem, rodzice nie są w stanie wdrożyć pozyskanej wiedzy w praktykę wychowawczą. W takich sytuacjach proces odzyskania dzieci jest długotrwały i często nieskuteczny, gdyż rodzice pozostają bierni zaangażowania i nie potrafią nabyć podstawowych umiejętności.

Działania podejmowane przez asystentów rodziny mające na celu podnoszenie kompetencji rodzin.

Działania asystenta rodziny obejmują towarzyszenie rodzinie w codziennym funkcjonowaniu oraz wsparcie w różnych sferach życia, w szczególności poprzez: regularne wizyty w miejscu zamieszkania, pomoc w organizacji gospodarstwa domowego i planowaniu budżetu, modelowanie prawidłowych postaw opiekuńczo-wychowawczych, udzielanie wsparcia w zakresie spraw bytowych, zdrowotnych i edukacyjnych dzieci, towarzyszenie w kontaktach z instytucjami (m.in. szkoła, przedszkole, placówki ochrony zdrowia, urzędy, Sąd), motywowanie do podejmowania działań naprawczych i zmiany niekorzystnych nawyków, wspieranie w realizacji zaleceń specjalistów, monitorowanie sytuacji dzieci oraz wzmacnianie zasobów i samodzielności rodziny.

Istotnym elementem pracy było także zachęcanie rodzin do aktywnego uczestnictwa w życiu społecznym i kulturalnym miasta. Asystenci inicjowali różnego rodzaju działania integrujące oraz wskazywali dostępne wydarzenia rodzinne i inicjatywy lokalne, traktując je jako narzędzie wzmacniania więzi rodzinnych oraz relacji pomiędzy rodzicami a dziećmi.

Realizacja zadań na rzecz rodzin wymagała szerokiej współpracy międzyinstytucjonalnej. Asystenci rodziny współdziałali m.in. z kuratorami sądowymi, placówkami oświatowymi, świetlicami środowiskowymi, jednostkami ochrony zdrowia, Policją, Strażą Miejską, Młodzieżowymi Ośrodkami Wychowawczymi i Socjoterapeutycznymi, a także z organizacjami pozarządowymi, w tym Fundacją Rozwoju Ekonomii Społecznej, Fundacją Kalejdoskop Autyzmu, Fundacją Dobrostan, Polskim Związkiem Głuchych, Fundacją Edukacji Europejskiej.

W przypadkach rodzin wymagających pogłębionej pracy w obszarze wzmacniania kompetencji opiekuńczo-wychowawczych, asystent rodziny inicjował współpracę z pedagogiem. Pedagodzy Działu Wspierania Rodziny na podstawie rekomendacji asystenta, określali cele i obszary pracy, które realizowane były poprzez działania pedagogizacyjne, treningi opiekuńczo-wychowawcze oraz wskazywanie adekwatnych metod wychowawczych i sposobów reagowania na trudności wychowawcze. W 2025 r. pedagodzy DWR przeprowadzili 1058 indywidualnych konsultacji z rodzicami w celu podniesienia umiejętności opiekuńczo-wychowawczych.

W celu aktywizacji rodzin w 2025 r. asystenci rodziny organizowali warsztaty i zajęcia dla dzieci i rodziców mające na celu edukację oraz wspieranie rozwoju członków rodzin objętych wsparciem tj.:„Strasznie fajny bal”, „Dzień dziecka” we współpracy z ZSP nr 5 w Wałbrzychu, warsztaty teatralne „Witajcie w naszej bajce”, cykliczne warsztaty sensoryczne, warsztaty doradztwa zawodowego „Przez wewnętrzne drzwi do wymarzonego zawodu”, warsztaty edukacyjne „Razem uczymy się szacunku”, warsztaty ”Wirtualne zagrożenia w sieci”, Dzień kobiet „Siła jest kobietą”.

Z proponowanej oferty działań skorzystało ponad 100 rodziców i dzieci.

W 2025 r. Dział Wspierania Rodziny zorganizował 4 edycje warsztatów „Szkoła dla rodziców i wychowawców", których celem było wzmocnienie kompetencji opiekuńczo-wychowawczych oraz zmiana postaw wychowawczych na takie, które będą zapobiegały lub minimalizowały wystąpienie zachowań ryzykownych dzieci i młodzieży. Zajęcia prowadzone były przez dwóch pedagogów, będących certyfikowanymi realizatorami „Szkoły dla Rodziców i Wychowawców" i obejmowały w swoim zakresie cykl 10 spotkań. Udział w warsztatach wzięło 98 osób a 56 osób ukończyło zajęcia z certyfikatem.

Pedagodzy DWR zorganizowali konferencję pt. **„Pierwsza Pomoc Emocjonalna"**, podczas której poruszono trudny i niezwykle istotny temat młodzieży znajdującej się w kryzysie suicydalnym. Prelegentkami konferencji były doświadczone specjalistki, które na co dzień pracują z młodzieżą doświadczającą kryzysów psychicznych. W wydarzeniu uczestniczyło 400 osób.

W roku sprawozdawczym kontynuowane były także „Spotkania na niebiesko" dedykowane rodzicom dzieci z niepełnosprawnościami, w spektrum autyzmu oraz z wyzwaniami rozwojowymi. Celem grupy jest integracja, przeciwdziałanie wykluczeniu społecznemu rodzin, szczerzenie świadomości i akceptacji dla niepełnosprawności oraz aktywizacja rodziców dzieci z niepełnosprawnościami. Uczestniczyliśmy również w obchodach Światowego Dnia Autyzmu, jako partnerzy konferencji „Wszystko mam bardziej".

Od kwietnia 2025 r. Dział Wspierania Rodziny wprowadził innowacyjną usługę społeczną jaką jest Punkt Konsultacyjny dla rodziców dzieci w spectrum autyzmu. Punkt czynny jest w każdy pierwszy i ostatni piątek miesiąca w godzinach 14.00-16.00. Ze wsparcia skorzystało 38 osób.

Wsparcie asystenta rodziny w Domu dla Matek z Małoletnimi Dziećmi i Kobiet w Ciąży

W ramach prowadzonych oddziaływań asystent wspierał także kobiety i ich dzieci w Domu dla Matek z Małoletnimi Dziećmi oraz Kobiet w Ciąży. Zadaniem asystenta była pomoc w przezwyciężaniu sytuacji kryzysowych, w tym w procesie wychodzenia z bezdomności, praca nad stabilizacją sytuacji życiowej i przygotowaniem do samodzielnego funkcjonowania poza placówką. Asystent rodziny realizował działania ukierunkowane na wzmacnianie samodzielności i poprawę funkcjonowania rodzin. Podejmował działania mające na celu podniesie kompetencji opiekuńczo-wychowawczych, pomagał w znalezieniu zatrudnienia, aktywizował do uczestnictwa w projektach, stażach, przeprowadzał treningi gospodarowania budżetem domowym, treningi kulinarne oraz towarzyszył w działaniach we wszystkich sferach życia, w których rodzina wymaga wsparcia.

Warsztaty i działania przeprowadzone przez asystenta dla mieszkanek CWS w Wałbrzychu

polegały m.in. na organizowaniu pikników, warsztatów kulinarnych oraz działań integracyjnych.

Realizowane Projekty.

- Projekt Wygrana Rodzina w Wałbrzychu na lata 2025-2027.

Od 1 kwietnia 2025 r. realizowany jest w partnerstwie z Fundacją Edukacji Europejskiej projekt „Wygrana Rodzina w Wałbrzychu". Projekt dofinansowany w ramach programu: Fundusze Europejskie dla Rozwoju Społecznego 2021-2027 współfinansowanego ze środków Europejskiego Funduszu Społecznego Plus.

Celem projektu jest przeciwdziałanie zjawisku dziedziczenia biedy oraz wypracowanie, odpowiedniego dla Wałbrzycha modelu wspierania rodzin wielopokoleniowych w przezwyciężaniu codziennych trudności oraz edukowanie w zakresie komunikowania się, umiejętności wychowawczych i zarządzania finansami.

Uczestnikami projektu jest 20 rodzin, z trzech dzielnic Wałbrzycha: Podgórza, Nowego Miasta oraz Śródmieścia, które długotrwale korzystają z pomocy MOPS (obciążonych dziedziczeniem ubóstwa i bezradności) wraz z ich najbliższym otoczeniem rodzinnym i sąsiedzkim. Szczególną uwagą otoczone są dzieci i młodzież do 18 roku życia, która otrzyma wsparcie w zakresie swoich pasji, talentów i zainteresowań.

W ramach projektu realizowany jest szereg działań i warsztatów skierowanych zarówno do rodziców jak i dzieci tj. jak warsztaty edukacyjne, społeczne, kręgi rodzin, działania animacyjne, indywidualne wsparcie specjalistów, w tym asystenta rodziny.

Ciszej o krzyku.

W ramach działań dla rodzin dotkniętych niepełnosprawnością dzieci, zrealizowaliśmy projekt „Ciszej o krzyku", dofinansowany z Dolnośląskich Małych Grantów. Celem projektu było zwrócenie uwagi na zjawisko cichej przemocy, szczególnie wobec osób neuroatypowych oraz zwiększenie świadomości społecznej i uwrażliwienie na codzienne komunikaty, gesty i postawy. W ramach kampanii odbyły się try pikniki w trzech dzielnicach Wałbrzycha. Skierowane do rodzin z dziećmi korzystających ze wsparcia instytucji pomocowych, opiekunów osób z trudnościami rozwojowymi oraz rodziców w sytuacji przeciążenia opiekuńczego. Działanie ukierunkowane na budowanie postaw włączających oraz rozwijanie empatii rówieśniczej.

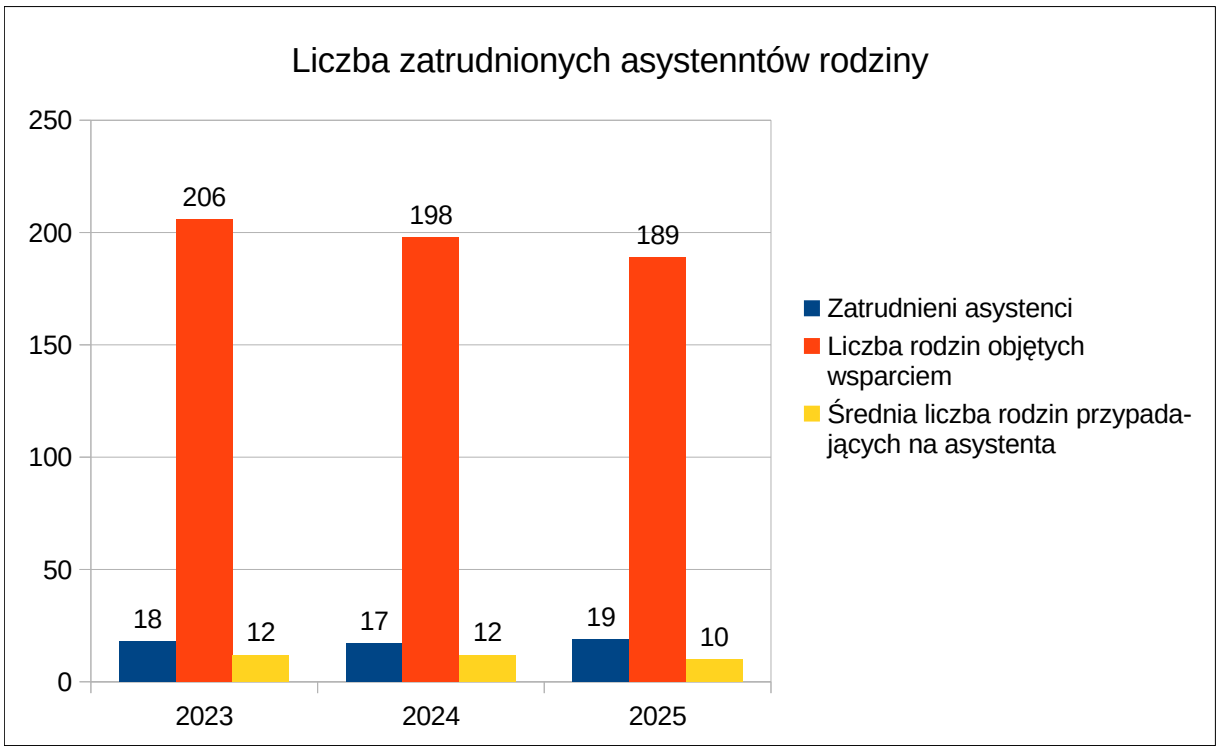
Zatrudnienie asystenta rodziny

Gmina zgodnie z wymogami ustawowymi realizuje obowiązek zatrudniania asystentów rodziny. W okresie od 1 stycznia 2025 r. do 31 grudnia 2025 r. w Dziale Wspierania Rodziny zatrudnionych było 19 asystentów rodziny.

Jeden asystent rodziny może pracować maksymalnie z 15 rodzinami, przy czym w 2025 r. średnio obejmował opieką 10 rodzin z uwagi na wielowymiarowość problemów oraz kumulacja trudności w różnych obszarach funkcjonowania. Problemy opiekuńczo-wychowawcze, bytowe, emocjonalne i społeczne bardzo często są powiązane z długotrwałym bezrobociem, zadłużeniami, chorobami somatycznymi lub psychicznymi, uzależnieniami, a także niskimi kompetencjami społecznymi i wychowawczymi. Trudności te są zazwyczaj utrwalone, międzypokoleniowe i wymagają długotrwałej, intensywnej oraz skoordynowanej pracy. Dodatkowo rodziny te często wykazują ograniczoną zdolność do samodzielnego rozwiązywania problemów, niski poziom motywacji do zmiany oraz trudności we wdrażaniu uzyskanych zaleceń w codziennym funkcjonowaniu, co znacząco komplikuje proces pomocowy.

Praca asystenta rodziny wykonywana jest w systemie zadaniowym.

Liczba zatrudnionych asystentów w latach 2023-2025.

Utrzymanie zatrudnienia asystentów na podobnym poziomie umożliwia skuteczne działania pomocowe w rodzinach objętych wsparciem z uwagi na złożoność występujących w rodzinach problemów.

Pomoc w formie rodzin wspierających

W 2025 roku jedna rodzina wspierająca do 01.06.2025 r. kontynuowała wsparcie podjęte w 2024 r. Pomimo podejmowanych działań mających na celu pozyskanie rodzin wspierających, w tym prowadzenia spotkań informacyjnych, zachęcanie do zapoznania się z programem, przekazywania materiałów promocyjno-informacyjnych oraz przeprowadzanie rozeznania środowiska sąsiedzkiego, nie udało się pozyskać nowych rodzin wspierających. Jednocześnie żadna z rodzin objętych wsparciem asystenta nie zgłosiła potrzeby skorzystania z tej formy pomocy.

Placówki wsparcia dziennego.- rozwój i funkcjonowanie

Placówki wsparcia dziennego są formą wspierania rodziny, w zakresie pomocy w opiece i wychowywaniu dzieci z rodzin przeżywających trudności w wypełnianiu funkcji opiekuńczo-wychowawczych. Działalność placówek finansowana jest w ze środków pochodzących z opłat za zezwolenia na sprzedaż napojów alkoholowych, przeznaczonych na realizację Gminnego Programu Profilaktyki i Rozwiązywania Problemów Alkoholowych oraz w niewielkim zakresie ze środków własnych Gminy w związku z realizacją zadań wynikających z ustawy o wspieraniu rodziny i systemie pieczy zastepczej.

Działalność placówek wsparcia dziennego dla dzieci i młodzieży stanowi istotne uzupełnienie pracy asystentów rodziny realizujących zadania określone w ustawie, w szczególności w zakresie wsparcia rodzin przeżywających trudności w wypełnianiu funkcji opiekuńczo-wychowawczych. Współpraca Zespołu Placówek Wsparcia Dziennego z asystentami rodziny umożliwia kompleksową pracę z rodziną, obejmującą zarówno działania skierowane bezpośrednio do dzieci, jak i wsparcie rodziców w zakresie wzmacniania kompetencji wychowawczych, organizacji życia rodzinnego oraz zapobiegania wykluczeniu społecznemu.

Placówki wsparcia dziennego prowadzone przez Gminę Wałbrzych

L.p.	Adres placówki	Nazwa placówki	Liczba miejsc
1	ul. Mickiewicza 26 58-300 Wałbrzych	Placówka wsparcia dziennego Śródmieście	15
2	ul. Dunikowskiego 39 58 – 309 Wałbrzych	Placówka wsparcia dziennego Piaskowa Góra	15
3	ul. Grodzka 71 58-316 Wałbrzych	Placówka wsparcia dziennego Podzamcze	15
4	ul. Niepodległości 64 58-303 Wałbrzych	Placówka wsparcia dziennego Podgórze	15

Gmina Wałbrzych w 2025 r. udzieliła też wsparcia na realizację zadania polegającego na prowadzeniu placówki wsparcia dziennego dla dzieci i młodzieży z terenu miasta Wałbrzycha Towarzystwu Przyjaciół Dzieci Oddział Powiatowy w Wałbrzychu. Organizacja ta została wybrana w ramach otwartego konkursu ofert. Placówka funkcjonowała w formie opiekuńczej, pięć dni w tygodniu, po cztery godziny dziennie. Oprócz codziennych zajęć opiekuńczo-wychowawczych, ukierunkowanych na wsparcie edukacyjne dzieci, realizowano również zajęcia zawierające elementy profilaktyki uzależnień. W czasie ferii zimowych oraz wakacji letnich dzieciom zapewniono zorganizowany wypoczynek oraz wycieczki. Odbywały się także wydarzenia okolicznościowe, takie jak Dzień Dziecka, Mikołajki, Tłusty Czwartek, śniadanie wielkanocne oraz spotkanie wigilijne.

Ponadto Towarzystwo Przyjaciół Dzieci Oddział Powiatowy w Wałbrzychu prowadziło zajęcia opiekuńczo-wychowawcze skierowane do dzieci i młodzieży w dzielnicach Biały Kamień oraz Rusinowa. W dwóch świetlicach zapewniono uczestnikom pomoc w nauce, mającą na celu wyrównywanie szans edukacyjnych, a także zajęcia z zakresu profilaktyki uzależnień oraz aktywności plastyczne, muzyczne i techniczne. Dzieci objęte były opieką wraz z poczęstunkiem przez pięć dni w tygodniu, po trzy godziny dziennie. Zorganizowano również wyjścia m.in. do kina, Explora Parku, Starej Kopalni oraz Palmiarni, a także wypoczynek wyjazdowy w okresie ferii zimowych i wakacji.

Placówki wsparcia dziennego prowadzone przez organizacje pozarządowe na zlecenie Gminy Wałbrzych

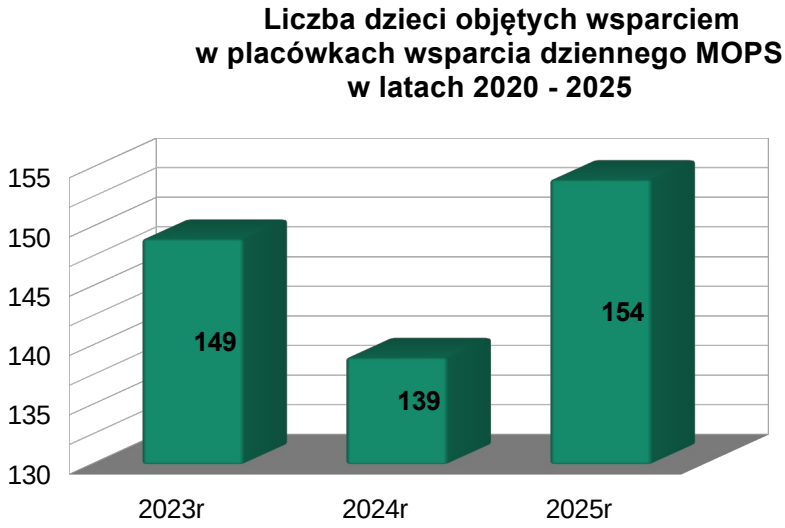
L.p.	Nazwa placówki	Adres	Podmiot prowadzący	Liczba miejsc
1	Placówka wsparcia dziennego - forma opiekuńcza z elementami socjoterapii oraz profilaktyki uzależnień	ul. B. Chrobrego 45 58-300 Wałbrzych	Towarzystwo Przyjaciół Dzieci Oddział Powiatowy w Wałbrzychu ul. B. Chrobrego 45	30

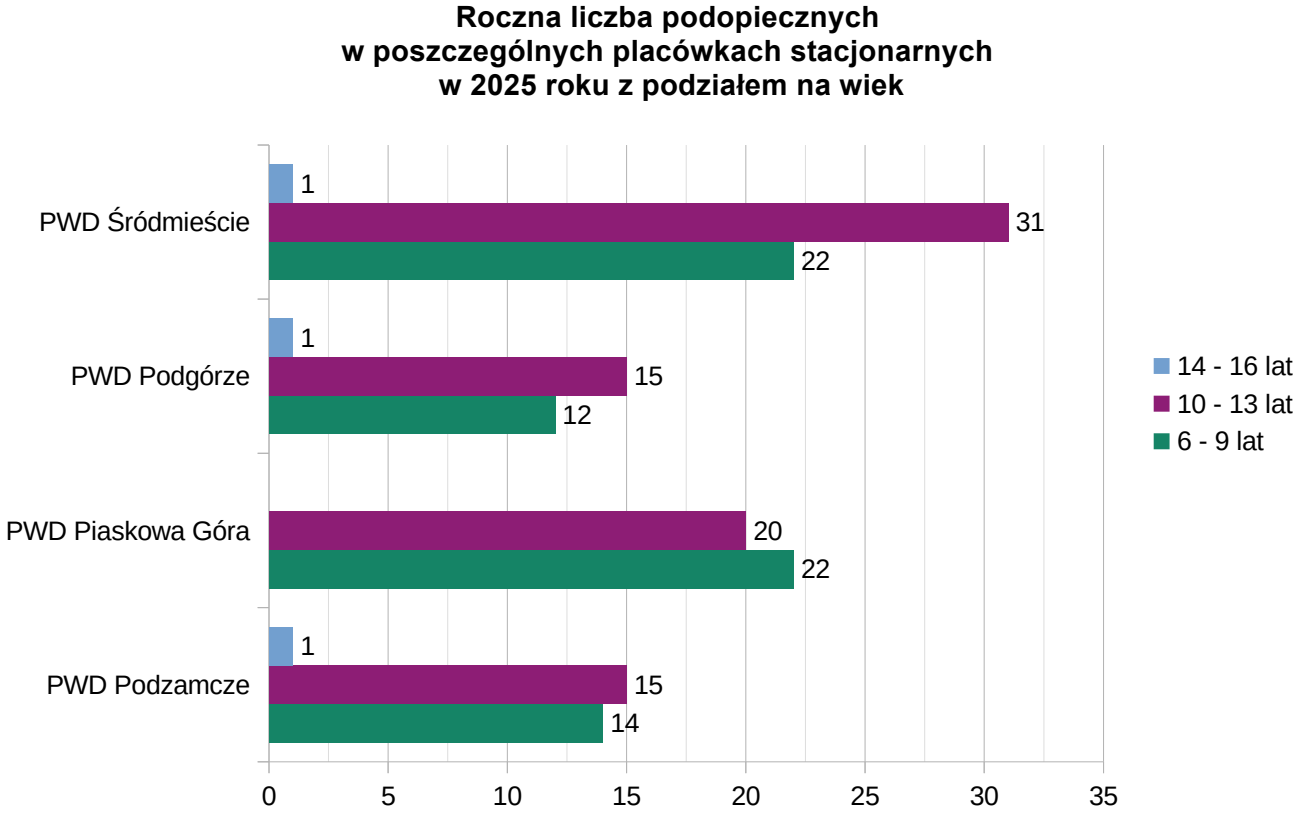
Placówki prowadzące zajęcia opiekuńczo-wychowawcze dla dzieci prowadzone przez organizacje pozarządowe na zlecenie Gminy Wałbrzych

L.p.	Podmiot prowadzący	Adres placówki	Liczba miejsc
1	Towarzystwo Przyjaciół Dzieci Oddział Powiatowy w Wałbrzychu	Rusinowa ul. Os. Górnicze 48 58-308 Wałbrzych	15
2	Towarzystwo Przyjaciół Dzieci Oddział Powiatowy w Wałbrzychu	Biały Kamień ul. Andersa 145 58-304 Wałbrzych	15

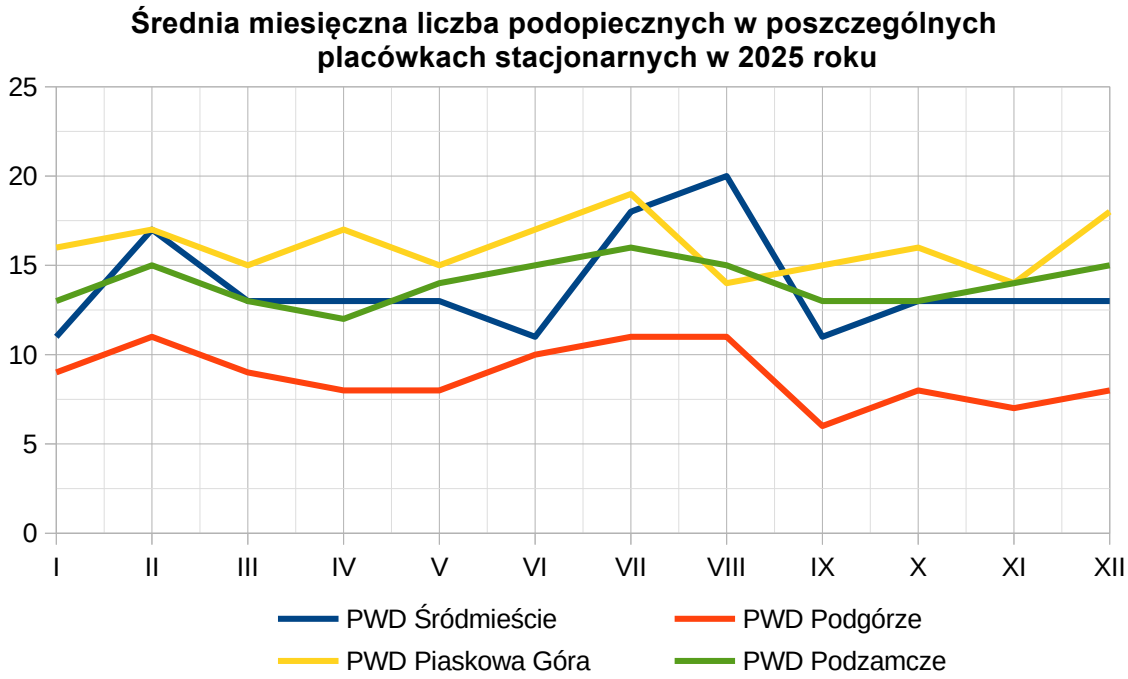
Pobyt w placówce jest dobrowolny i nieodpłatny, a przyjęcie następuje na pisemny wniosek rodziców, opiekunów prawnych dziecka, na wniosek sądu lub na podstawie skierowania od pracownika MOPS. Placówki przeznaczone są dla dzieci od 6 do 16 roku życia. W roku 2025 uczęszczało 154 dzieci.

Niewielkie zmiany liczby dzieci objętych wsparciem wynikają z naturalnej rotacji uczestników, związanej z czasowym charakterem udzielanego wsparcia. Udział dzieci w zajęciach uzależniony jest od aktualnej sytuacji rodzinnej, wieku dziecka oraz realizacji celów pracy z rodziną. Część dzieci kończy udział w placówkach w związku z poprawą funkcjonowania rodziny lub zmianą etapu edukacyjnego, jednocześnie do wsparcia kierowane są kolejne dzieci zgodnie z bieżącymi potrzebami diagnozowanymi przez asystentów rodziny i pracowników socjalnych.

Z powyższego diagramu można wywnioskować, że zajęcia cieszą się największym zainteresowaniem wśród dzieci w wieku od 6 do 13 roku życia.

Niższa średnia liczba podopiecznych w PWD Podgórze wynika ze specyfiki środowiska lokalnego tj. zamieszkiwaniu rodzin zdegradowanych społecznie, dotkniętych wielopokoleniowym wykluczeniem społecznym, rodzin wieloproblemowych. Praca z tymi rodzinami wymaga intensywnego wsparcia zarówno ze strony tut. Ośrodka jak i przekonania do realizacji innowacyjnych metod pracy socjalnej. Mniejsza liczba dzieci pozwala na lepsze dopasowanie pomocy (opiekuńczej, specjalistycznej, wychowawczej) do potrzeb dziecka oraz konkretnej rodziny.

Placówki wsparcia dziennego oferują dzieciom zróżnicowane formy pomocy, ukierunkowane na wspieranie ich rozwoju emocjonalnego, społecznego i edukacyjnego, a także na systematyczne wspieranie rodziców w procesie wychowawczym. Prowadzenie placówek wsparcia dziennego oraz zapewnienie w nich odpowiedniej liczby miejsc stanowi jedno z zadań własnych gminy.

Podstawowym celem podejmowanych działań jest przygotowanie dzieci do samodzielnego funkcjonowania w życiu dorosłym poprzez rozwijanie praktycznych umiejętności życiowych i społecznych. Równolegle realizowane jest wsparcie rodzin, ukierunkowane na przezwyciężanie trudności opiekuńczo-wychowawczych oraz udzielanie specjalistycznego poradnictwa. W ramach swojej działalności placówki zapewniają w szczególności:

- opiekę oraz oddziaływania wychowawcze,
- wsparcie edukacyjne i pomoc w nauce,
- pomoc w sytuacjach kryzysowych, szkolnych, rodzinnych, rówieśniczych i osobistych, opartą na indywidualnej diagnozie dziecka i jego rodziny,
- organizację czasu wolnego, w tym zabawy oraz zajęcia sportowe,

- realizację zajęć z zakresu profilaktyki uzależnień, mających na celu przeciwdziałanie zachowaniom ryzykownym,
- kształtowanie postaw sprzyjających zdrowemu stylowi życia,
- dożywianie w postaci kanapek i owoców,
- stałą współpracę z rodzicami,
- współdziałanie ze szkołami oraz innymi instytucjami w celu udzielania rodzinom kompleksowego wsparcia w rozwiązywaniu problemów.

W 2025 r. Zespół Placówek Wsparcia Dziennego zorganizował szeroki wachlarz zajęć rozwijających zainteresowania dzieci i młodzieży, w tym zajęcia plastyczne, techniczne, muzyczne, sportowe, czytelnicze oraz integracyjne. Dodatkowo odbyło się kilkanaście wycieczek oraz spotkań okolicznościowych. Przez cały rok placówki zapewniały dzieciom regularne dożywianie w formie kanapek i owoców. Ponadto zorganizowano dla podopiecznych wypoczynek zimowy i letni.

W placówkach realizowany jest program profilaktyki uniwersalnej, odpowiadający potrzebom rozwojowym dzieci oraz specyfice lokalnego środowiska. Jego celem jest spójne wdrażanie działań wychowawczych i profilaktycznych. Program obejmuje codzienne zajęcia prowadzone przez wychowawców i psychologów, a także spotkania z przedstawicielami instytucji, mające na celu uświadamianie podopiecznych o zagrożeniach związanych z używkami i innymi ryzykownymi zachowaniami. Dzieci uczestniczyły w zajęciach dotyczących bezpiecznego korzystania z internetu, zdrowego odżywiania, radzenia sobie ze stresem oraz profilaktyki uzależnień. Zróżnicowany poziom wiedzy wychowanków w zakresie zdrowia, bezpieczeństwa i higieny emocjonalnej podkreślał potrzebę indywidualnego podejścia w wielu przypadkach.
Dodatkowo spotkania z przedstawicielami straży miejskiej, sanepidu oraz straży pożarnej umożliwiły dzieciom zdobycie praktycznych informacji, jednocześnie wzmacniając poczucie bezpieczeństwa i odpowiedzialności. W ramach programu zorganizowano także szereg działań tematycznych obejmujących powyższe zagadnienia:

1. <u>Promocja zdrowego stylu życia.</u>

- zajęcia z zakresu zdrowego odżywiania i aktywności fizycznej,
- warsztaty z pracownikami sanepidu - podnoszenie świadomości na temat higieny osobistej oraz profilaktyki chorób zakaźnych.

2. <u>Przeciwdziałanie uzależnieniom i przemocy.</u>

- „One billion rissing” - ogólnoświatowa kampania - taniec przeciwko przemocy,
- Udział w kampanii „Trzymamy Cię!”,
- „VII Sabacik ze Strażą Miejską” – festyn profilaktyczny,
- „Marsz białej wstążki” – happening w ramach 16 dni przeciwdziałania przemocy ze względu na płeć,

- „Dzieciństwo bez przemocy” – udział w ogólnopolskiej kampanii, która jest wyrazem sprzeciwu wobec krzywdzenia dzieci w Polsce i promuje rozwiązania sprzyjające dobremu dzieciństwu.

3. Bezpieczny internet.

- „Sieciaki” – edukacyjna akcja poświęcona bezpieczeństwu w sieci, realizowana we współpracy z Fundacją Dajemy Dzieciom Siłę,
- „Asy internetu”, „Fake Know More”, „Agresja w sieci” – zajęcia profilaktyczne prowadzone w oparciu o materiały zewnętrznych szkoleń pracowników. Zajęcia te zwiększały świadomość dzieci na temat zagrożeń w sieci, takich jak cyberprzemoc, oszustwa czy uzależnienie od mediów społecznościowych.

4. Higiena emocjonalna.

Program koncentrował się również na kształtowaniu zdrowia psychicznego i emocjonalnego. Podobnie jak higiena fizyczna, higiena emocjonalna obejmuje praktyki i nawyki wspierające równowagę emocjonalną oraz poprawiające samopoczucie dzieci:

- warsztaty oddechowe w sali doświadczania,
- joga/joga śmiechu,
- zajęcia z uważności - rozwijanie umiejętności rozpoznawania emocji, zarządzania stresem oraz stosowania technik relaksacyjnych.

Istotnym elementem pracy placówek jest aktywne włączanie rodziców w proces wspierania dzieci. Systematyczny kontakt – realizowany poprzez spotkania grupowe, warsztaty oraz konsultacje indywidualne – umożliwia bieżące przekazywanie informacji o rozwoju dziecka, jego potrzebach oraz ewentualnych trudnościach. Współpraca ta pozwala również na wspólne określanie celów i strategii wsparcia, a także wykorzystanie wiedzy rodziców o indywidualnych możliwościach i predyspozycjach dziecka.

Rodzice byli informowani o programach, zajęciach i wydarzeniach także za pośrednictwem strony internetowej placówek i mediów społecznościowych, co pozwalało im śledzić bieżące działania. Angażowanie rodziców w organizację imprez, wolontariat i grupy wsparcia sprzyjało budowaniu społeczności placówek oraz poczucia przynależności dzieci i rodzin.

Działania te uzupełniała stała współpraca z instytucjami pomocowymi, takimi jak szkoły, Poradnia Psychologiczno–Pedagogiczna, pracownicy socjalni i asystenci rodziny. Wspólne działania umożliwiały kompleksowe wsparcie dzieci oraz szybką i skuteczną interwencję w sytuacjach kryzysowych.

We wszystkich placówkach wyznaczono stałe godziny przeznaczone na naukę, w trakcie których dzieci mogły odrabiać lekcje i pracować nad zadaniami szkolnymi. Zajęcia edukacyjne w formie korepetycji były skierowane do podopiecznych wymagających dodatkowego wsparcia –

pomagały wyjaśniać trudne zagadnienia, utrwalać wiedzę, uzupełniać zaległości oraz rozwijać podstawowe umiejętności, takie jak czytanie, pisanie i liczenie. Ponadto sprzyjały wzmacnianiu pewności siebie i poczucia własnych kompetencji szkolnych.

Placówki wsparcia dziennego pełniły istotną rolę w rozwijaniu zainteresowań, umiejętności i kompetencji społecznych dzieci. Regularny udział w zajęciach umożliwiał podopiecznym systematyczne doskonalenie posiadanych zdolności, co przekładało się na wzrost pewności siebie, poczucia własnej wartości oraz motywacji do nauki. Zajęcia organizowane w placówkach miały charakter wszechstronny i były dopasowane do indywidualnych potrzeb uczestników, pozwalając im odkrywać i rozwijać swoje pasje oraz talenty.

W ramach codziennej pracy z dziećmi zorganizowano szeroki wachlarz zajęć tematycznych oraz wydarzeń edukacyjno-integracyjnych:

- **Zajęcia plastyczne i rękodzielnicze** – rozwijały kreatywność, wyobraźnię i zdolności manualne dzieci, umożliwiając im wyrażanie emocji i pomysłów poprzez różnorodne techniki artystyczne.
- **Zajęcia techniczne i majsterkowanie** – pozwalały nabywać praktyczne umiejętności, uczyć logicznego myślenia i rozwiązywania problemów oraz rozwijać wytrwałość i precyzję w działaniu.
- **Zajęcia muzyczne** – wspierały rozwój artystyczny, poczucie rytmu, koordynację ruchową oraz umiejętność pracy w grupie, a regularny kontakt z muzyką pozytywnie wpływał na koncentrację i zdolności poznawcze.
- **Zajęcia sportowe i rekreacyjne** – promowały aktywność fizyczną, zdrowy styl życia, współpracę w grupie oraz umiejętność radzenia sobie z emocjami w duchu fair play.
- **Zajęcia czytelnicze i literackie** – rozwijały zainteresowania czytelnicze, wzbogacały słownictwo i kompetencje językowe, a także wspierały kreatywność i zdolność analizy tekstów.
- **Zajęcia integracyjne** – kształtowały umiejętności społeczne, wspierały budowanie relacji rówieśniczych i uczyły współpracy oraz rozwiązywania konfliktów w grupie.
- **Wycieczki edukacyjne i wydarzenia okolicznościowe** – pozwalały dzieciom poszerzać wiedzę o otaczającym świecie, zdobywać doświadczenia praktyczne, poznawać lokalną kulturę i historię oraz integrować się poza świetlicą.
- **„Ludowe Love”** międzypokoleniowy projekt edukacyjno-artystyczny skierowany do dzieci i młodzieży objętych wsparciem placówek wsparcia dziennego, realizowany przez Centrum Nauki, Kultury i Sztuki Stara Kopalnia we współpracy z Miejskim Ośrodkiem Pomocy Społecznej w Wałbrzychu. Projekt był realizowany w okresie od maja do grudnia 2025 r. i miał na celu wzmacnianie kompetencji społecznych, poczucia sprawczości oraz

przynależności do grupy u dzieci zagrożonych wykluczeniem społecznym poprzez aktywne uczestnictwo w kulturze i twórcze działania w bezpiecznej, wspierającej przestrzeni. W ramach projektu dzieci brały udział w warsztatach wokalnych, tanecznych i rękodzielniczych inspirowanych polskim folklorem, które sprzyjały rozwijaniu umiejętności komunikacyjnych, współpracy, ekspresji emocjonalnej oraz integracji międzypokoleniowej z udziałem dorosłych i seniorów.

Dzięki tak szerokiemu zakresowi zajęć dzieci nie tylko rozwijały swoje zdolności, lecz również uczyły się samodzielności, odpowiedzialności, współpracy w grupie oraz radzenia sobie w nowych sytuacjach. Regularne uczestnictwo w proponowanych działaniach umożliwiało także wczesne wykrywanie trudności edukacyjnych i społecznych, co pozwalało wychowawcom i rodzicom na szybką reakcję i skuteczne wsparcie podopiecznych.

Podopieczni regularnie uczestniczyli w różnorodnych zajęciach sportowych, zarówno na basenie, w kręgielni, jak i podczas codziennych rozgrywek świetlicowych. Aktywności te sprzyjały rozwijaniu sprawności fizycznej, a także kształtowały umiejętność zdrowej rywalizacji i współpracy w grupie.

W ciągu roku dzieci miały również okazję uczestniczyć w licznych wyjściach do instytucji kultury, w tym do teatrów, kin, filharmonii, muzeów oraz galerii sztuki. Umożliwiało to rozwijanie zainteresowań kulturalnych, pogłębianie wrażliwości artystycznej oraz naukę właściwego zachowania w przestrzeni publicznej.

Placówki systematycznie organizowały także przedsięwzięcia o charakterze ekologicznym. Podopieczni brali udział w warsztatach i praktycznych działaniach, takich jak budowa domków dla jeży, udział w kampaniach sprzątania świata, eko-warsztatach w Punkcie Selektywnego Zbierania Odpadów Komunalnych, warsztatach kulinarnych w duchu Zero Waste. Dzieci angażowały się również w zbiórkę elektrośmieci, sadzenie drzew oraz inne działania proekologiczne. Celem tych działań było kształtowanie odpowiedzialności za środowisko, rozwijanie świadomości ekologicznej oraz promowanie alternatywnych rozwiązań przyjaznych przyrodzie. Udział w kampaniach i warsztatach ekologicznych sprzyjał pogłębianiu wiedzy o świecie przyrody i rozbudzał zainteresowanie otaczającym środowiskiem.

W 2025 roku placówki aktywnie uczestniczyły w organizacji licznych wydarzeń miejskich, które miały na celu integrację lokalnej społeczności, promocję zdrowego stylu życia oraz wspieranie różnorodnych inicjatyw społecznych i kulturalnych. Dzięki tej współpracy dzieci i młodzież mogły rozwijać swoje zainteresowania, zdobywać nowe umiejętności oraz nawiązywać kontakty społeczne, a jednocześnie przyczyniać się do wzbogacenia życia kulturalnego i społecznego miasta. Placówki zaangażowały się w organizację wydarzeń takich jak festyny, dni sportu oraz przedsięwzięcia o charakterze ekologicznym. Tradycyjnie zorganizowano „Marsz do

wiosny", który odbył się we współpracy ze szkołami, lokalnymi środowiskami oraz przedstawicielami samorządu.

Ponadto dzieci i młodzież uczestniczyły w różnorodnych akcjach ogólnomiejskich, krajowych i międzynarodowych, w tym m.in. One Billion Rising – taniec przeciwko przemocy, Śniadanie na trawie w Zamku Książ, XXV Toyota Eko Półmaraton, Marsz białej wstążki, Ciszej o krzyku, Zwierzoluby – łączmy się, Motoserce 2025 czy festyny profilaktyczne organizowane przez Straż Miejską i Policję.

Udział w tych wydarzeniach pozwolił podopiecznym placówek nie tylko aktywnie uczestniczyć w życiu społeczności lokalnej, lecz także rozwijać kompetencje społeczne i poczucie odpowiedzialności.

Przez cały rok wszystkie placówki aktywnie włączały się w różnorodne **działania wolontariackie.** W okresie świątecznym dzieci przygotowywały własnoręcznie kartki z życzeniami oraz upominki, które trafiały do zaprzyjaźnionych instytucji i firm, wolontariuszy współpracujących z ośrodkiem, a także do wałbrzyskich seniorów, pensjonariuszy Domów Pomocy Społecznej, Dziennych Domów Pobytu oraz Centrum Wsparcia Socjalnego. Łącznie podopieczni obdarowali w ten sposób ponad 1 200 osób.

Placówki angażowały się również w liczne **akcje charytatywne.** We współpracy ze stowarzyszeniami „Przyjazny Stary Zdrój" i „Progres" oraz fundacją „Patataj Animals Sanctuary" zorganizowano kiermasze, podczas których zbierano środki na wsparcie zwierząt. Podopieczni wzięli udział w wydarzeniu „Magiczny Początek Wakacji" w ramach Korpusu Solidarności, we współpracy z Fundacją Merkury, wzięli **udział w zbiórkach Szlachetnej Paczki i Paczki dla seniora.** W ciągu całego roku prowadzono **zbiórki odzieży, zabawek i najpotrzebniejszych artykułów dla podopiecznych Centrum Wsparcia Socjalnego.** Dzieci uczestniczyły w z**biórkach darów dla zwierząt ze schronisk** oraz systematycznie pomagały w wyprowadzaniu psów na spacery. Własnoręcznie wykonane kartki świąteczne czy lasy w słoikach były przeznaczane na licytacje podczas festynów charytatywnych, a cały dochód z nich przekazywano na wsparcie osób chorych z Wałbrzycha. Podopieczni włączyli się również w **„Żonkilową kwestę" na rzecz lokalnego hospicjum.**

Udział dzieci w tego rodzaju inicjatywach miał na celu rozwijanie wrażliwości na potrzeby innych, kształtowanie empatii, życzliwości i tolerancji, a także budowanie pozytywnej postawy wobec osób cierpiących i potrzebujących wsparcia.

Pracownicy placówek w 2025 r. wzięli udział w szkoleniach podnoszących jakość ich pracy:

- „Nowe wyzwania pomocy społecznej",
- Konferencja „Pierwsza pomoc emocjonalna",
- Webinar „Uczeń w spektrum autyzmu",

- „Jak wspierać rozwój dzieci w pierwszych latach życia” – konferencja „Budząca się szkoła”,
- Warsztaty „Pomoc dziecku doświadczającemu przemocy w rodzinie i uzależnionemu”,
- Konferencja „Uzależnieni od życia”.

Wsparcie rodziny z problemami opiekuńczo-wychowawczymi w odniesieniu do potrzeb związanych z realizacją zadań.

W zakresie zadań asystenta rodziny w odpowiedzi na potrzeby rodzin, należy kontynuować:

- warsztaty sensoryczne i spotkania integracyjne dla dzieci,
- warsztaty edukacyjne dla rodziców i dzieci,
- prowadzenie kampanii na rzecz pozyskania rodzin wspierających,
- spotkania w ramach powstałych wcześniej grup wsparcia,
- prowadzenie Punktu Konsultacyjnego dla rodziców dzieci w spektrum autyzmu,
- realizację projektu,
- pozyskiwanie grantów, zewnętrznych środków finansowych na realizację projektów,
- współpracę z instytucjami kultury,
- warsztaty i działania na rzecz rodzin w obszarze podnoszenia kompetencji opiekuńczo-wychowawczych, indywidualnych spotkań w miejscu zamieszkania rodziny,
- organizowanie szkoleń i tworzenie warunków do działań rodzin wspierających.

W zakresie prowadzenia Placówek Wsparcia Dziennego należy:

- umożliwić korzystanie z bezpłatnych i atrakcyjnych form spędzania czasu wolnego oraz kształtować pozytywne wzorce spędzania czasu wśród dzieci i młodzieży,
- chronić przed demoralizacją oraz przeciwdziałać wykluczeniu społecznemu,
- realizować programy rekomendowane przez Krajowe Centrum Przeciwdziałania Uzależnieniom i zainicjowane podczas szkoleń pracowników zajęcia edukacyjne,
- zapewnić dzieciom i młodzieży z zaburzeniami zachowania oraz orzeczeniami o potrzebie wsparcia specjalnego dostęp do specjalistycznego wsparcia terapeutycznego,
- uruchomienie nowej placówki wsparcia dziennego w dzielnicy Nowe Miasto.

Za kluczowe uznano również:

- podnoszenie kompetencji poprzez udział w szkoleniach kadry pracującej na rzecz rodzin i dzieci objętych wsparciem.

Podsumowanie

Rodziny objęte wsparciem asystenta rodziny charakteryzują się wysokim stopniem złożoności i kumulacji problemów, obejmujących jednocześnie trudności opiekuńczo-wychowawcze, bytowe, zdrowotne, emocjonalne oraz społeczne. Często występuje nakładanie się wielu czynników ryzyka, takich jak niepełnosprawność intelektualna członków rodziny, uzależnienia, wieloletnie zaniedbania opiekuńcze oraz utrwalone, nieadaptacyjne wzorce funkcjonowania.

Nadal będą prowadzone kompleksowe i skoordynowane działania na rzecz rodzin objętych wsparciem asystenta rodziny, konsekwentnie realizując zadania ukierunkowane na poprawę ich funkcjonowania oraz sytuacji dzieci. Podejmowane oddziaływania będą koncentrowały się na wzmacnianiu kompetencji opiekuńczo-wychowawczych, zwiększaniu samodzielności rodzin oraz zapewnieniu dzieciom bezpieczeństwa i stabilnych warunków rozwoju, przy współpracy z innymi instytucjami i służbami działającymi na rzecz rodziny.

W zakresie realizacji zadań z obszaru wspierania rodziny istnieje potrzeba dalszego wzmacniania działań placówek wsparcia dziennego oraz współpracy z asystentami, ukierunkowanych na wczesną interwencję, wsparcie opiekuńczo-wychowawcze i pracę z rodzinami przeżywającymi trudności. Działania te mają na celu wzmacnianie kompetencji rodzicielskich, poprawę funkcjonowania rodzin oraz minimalizowanie ryzyka umieszczania dzieci w pieczy zastępczej poprzez zapewnienie dzieciom bezpiecznego środowiska wsparcia i systematycznej pracy z rodziną.